

Suvestinė redakcija nuo 2022-01-01

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2003, Nr. [61-2754](#), i. k. 1031010ISTA0IX-1597

Nauja redakcija nuo 2011-06-30:

Nr. [XI-1428](#), 2011-06-07, Žin. 2011, Nr. 74-3539 (2011-06-18), i. k. 1111010ISTA0XI-1428

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ATSISKAITYMŲ BAIGTINUMO MOKĖJIMO IR
VERTYBINIŲ POPIERIŲ ATSISKAITYMO SISTEMOSE
ĮSTATYMAS**

2003 m. birželio 5 d. Nr. IX-1597

Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šio įstatymo paskirtis:

1) sudaryti teisinį pagrindą saugiai ir patikimai veikti mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemoms (mokėjimo arba vertybinių popierių atsiskaitymo sistemos toliau šiame įstatyme vadinamos sistemomis), sumažinti sisteminę riziką ir kiek įmanoma apsaugoti tokių sistemų dalyvių interesus, kai sustabdomos vieno iš sistemos dalyvių operacijos ar pradedamas šio dalyvio bankroto procesas;

2) apsaugoti Lietuvos banko, kitos valstybės narės centrinio banko ir Europos centrinio banko interesus atliekant centrinių bankų operacijas.

2. Šis įstatymas skirtas šio įstatymo priede nurodyto Europos Sąjungos teisės akto taikymui užtikrinti.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Atsakingoji institucija – Lietuvos Respublikos arba kitos valstybės narės teisės aktu paskirta institucija, kuri informuojama apie sistemos dalyvio operacijų sustabdymą arba pradedamą jo bankroto procesą ir kuri yra atsakinga už valstybių narių atitinkamų institucijų informavimą apie tai.

2. **Atsiskaitymų sąskaita** – Lietuvos banko, kitos valstybės narės centrinio banko, Europos centrinio banko, atsiskaitymų tarpininko arba pagrindinės sutarties šalies tvarkoma sąskaita, naudojama lėšoms arba vertybiniams popieriams laikyti ir atsiskaitymams tarp sistemos dalyvių atlikti.

3. **Atsiskaitymų tarpininkas** – Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje narėje įsteigtas juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padaliniai (toliau – juridinis asmuo), kurie atidaro ir tvarko įstaigų ir (arba) pagrindinės sutarties šalies atsiskaitymų sąskaitas, naudojamas sistemoje pagal pervedimo nurodymus atsiskaityti ar lėšoms pagal mokėjimo nurodymus pervesti, ir kurie atsiskaitymo tikslais gali teikti paskolas įstaigoms ar pagrindinėms sutarties šalims.

4. **Bankroto proceso pradžia** – momentas, kai Lietuvos Respublikos, kitos valstybės narės arba trečiosios valstybės teismas ar kita įgaliota institucija priima sprendimą dėl sistemos dalyvio bankroto bylos iškėlimo ar pradeda kitą panašią procedūrą.

5. **Darbo diena** – sistemos taisyklėse nustatytas laikotarpis, apimantis dienos ir nakties atsiskaitymus ir visus kitus įvykius, įvykusius per sistemos darbo ciklą, kaip tai nustatyta sistemos taisyklėse.

6. **Dukterinė įmonė** – Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatyme apibūdinta įmonė.

7. **Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija** – 2010 m. lapkričio 24 d. Europos

Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB, (OL 2010 L 331, p. 84) (toliau – Reglamentas (ES) 1095/2010) įsteigta Europos Sąjungos institucija.

8. Europos sisteminės rizikos valdyba – 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1092/2010 dėl Europos Sąjungos finansų sistemos makrolygio rizikos ribojimo priežiūros ir Europos sisteminės rizikos valdybos įsteigimo (OL 2010 L 331, p. 1) (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 1092/2010) įsteigta Europos Sąjungos institucija.

9. Finansinis įkaitas (toliau – **įkaitas**) – įkeistas finansinis turtas (įskaitant pinigus), taip pat pagal atpirkimo arba panašų sandorį perleistas finansinis turtas teisėms ir įsipareigojimams, galintiems atsirasti naudojantis sistema, užtikrinti arba pateiktas Lietuvos bankui, kitų valstybių narių centriniams bankams ar Europos centriniam bankui kaip prievolės šiems bankams įvykdymo užtikrinimo priemonė. Įkaitu pagal šį įstatymą laikomas ir finansinis užstatas pagal Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymą.

10. Finansinis turtas – Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme (toliau – Finansų įstaigų įstatymas) apibūdintas turtas.

11. Finansų maklerio įmonė – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme (toliau – Finansinių priemonių rinkų įstatymas), taip pat kitos valstybės narės įmonė, atitinkanti tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą finansų maklerio įmonės apibrėžimą.

12. Įstaiga – sistemoje dalyvaujanti ir už įsipareigojimų pagal pervedimo ar mokėjimo nurodymus toje sistemoje įvykdymą atsakinga įstaiga:

- 1) Lietuvos bankas, kitos valstybės narės centrinis bankas arba Europos centrinis bankas;
- 2) Lietuvos Respublikoje arba kitoje valstybėje narėje licencijuota kredito įstaiga;
- 3) Lietuvos Respublikoje arba kitoje valstybėje narėje licencijuota finansų maklerio įmonė;
- 4) valstybės institucija arba įmonė, kurios prievolių įvykdymą garantuoja valstybė;
- 5) bet kuris juridinis asmuo, kurio buveinė nėra Lietuvos Respublikoje arba kitoje valstybėje narėje, bet kurio veikla būdinga Lietuvos Respublikoje arba kitoje valstybėje narėje licencijuotų kredito įstaigų arba finansų maklerio įmonių veiklai.

13. Kredito įstaiga – kaip ši sąvoka apibrėžta Finansų įstaigų įstatyme, įskaitant Finansų įstaigų įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nurodytas įstaigas ir kredito unijas, taip pat kitos valstybės narės įmonė, atitinkanti tos valstybės narės teisės aktuose nustatytą kredito įstaigos apibrėžimą, įskaitant 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (OL 2006 L 177, p. 1) 2 straipsnyje išvardytas įstaigas.

14. Mokėjimo nurodymas – sistemos dalyvio nurodymas pervesti lėšas gavėjui, darant įrašus kredito įstaigos, centrinio banko, pagrindinės sutarties šalies arba atsiskaitymų tarpininko sąskaitose, arba nurodymas, pagal kurį sistemos taisyklėse nustatyta tvarka prisiimamas arba įvykdomas mokėjimo įsipareigojimas.

15. Mokėjimo sistema – trijų arba daugiau sistemos dalyvių, neskaitant sistemos operatoriaus, atsiskaitymų tarpininko, pagrindinės sutarties šalies, tarpuskaitos namų arba netiesioginio sistemos dalyvio, susitarimu veikianti sistema, tvarkoma pagal bendras taisykles ir standartizuotą procedūrą tarpuskaitai arba mokėjimo nurodymams tarp sistemos dalyvių vykdyti. Mokėjimo sistema, per kurią Lietuvos bankas pagal savo, kaip pinigų ar valstybės institucijos, funkcijas atlieka lėšų pervedimo operacijas, gali būti sudaryta iš dviejų sistemos dalyvių, neskaitant sistemos operatoriaus, atsiskaitymų tarpininko, pagrindinės sutarties šalies, tarpuskaitos namų arba netiesioginio sistemos dalyvio.

16. Netiesioginis sistemos dalyvis – sistemos taisyklėse nustatyta tvarka sistemos operatoriui žinoma įstaiga, pagrindinė sutarties šalis, atsiskaitymų tarpininkas, tarpuskaitos namai arba pats sistemos operatorius, kuriuos su tos sistemos dalyviu, atliekančiu pervedimo arba mokėjimo nurodymus, sieja sutartiniai santykiai, leidžiantys jiems per sistemą perduoti pervedimo arba mokėjimo nurodymus.

17. **Operacijų sustabdymas** – pagal Lietuvos Respublikos, kitos valstybės narės arba trečiosios valstybės teisę priimtas sprendimas, kuriuo draudžiama sistemos dalyviui disponuoti atsiskaitymų sąskaitos lėšomis ar vertybiniais popieriais, arba teismo laikinųjų apsaugos priemonių ar priežiūros institucijos poveikio priemonių tos sistemos dalyviui taikymas – vertybinių popierių pervedimo ir (ar) mokėjimo nurodymų sustabdymas ar apribojimas.

18. **Pagrindinė sutarties šalis** – pagrindinė sandorio šalis, kaip apibrėžta 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 648/2012 dėl ne biržos išvestinių finansinių priemonių, pagrindinių sandorio šalių ir sandorių duomenų saugyklų (su visais pakeitimais) 2 straipsnio 1 punkte.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-764](#), 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-23, i. k. 2021-26893

19. **Pervedimo nurodymas** – sistemos dalyvio nurodymas pervesti gavėjui vertybinius popierius, darant įrašus vertybinių popierių sąskaitose, arba kitu būdu perduoti nuosavybės teisę į vertybinius popierius ar su jais susijusias turtines teises.

20. **Priežiūros institucija** – Lietuvos Respublikos arba kitos valstybės narės institucija, atliekanti šio straipsnio 12 dalies 2, 3, 4 ir 5 punktuose nurodytų įstaigų arba įmonių priežiūrą.

21. **Reikalavimų ir įsipareigojimų įskaitymas** (toliau – **įskaitymas**) – reikalavimų ir įsipareigojimų, atsirandančių dėl pervedimo arba mokėjimo nurodymų, kuriuos sistemos dalyvis turėjo atlikti vienam ar keliems kitiems sistemos dalyviams arba gauti iš jų, sujungimas į vieną grynąjį reikalavimą arba įsipareigojimą – tada sistemos dalyvis turi tik vieną grynąjį įsipareigojimą arba tik vienas jo grynasis reikalavimas turi būti įvykdytas.

22. **Sąveikaujančios sistemos** – dvi ar daugiau sistemų, kurių operatoriai vienas su kitu yra sudarę susitarimą dėl pervedimo arba mokėjimo nurodymų tarp tų sistemų vykdymo.

23. **Sistema** – mokėjimo arba vertybinių popierių atsiskaitymo sistema, kurios dalyviai teisėms ir įsipareigojimams, atsirandantiems dėl dalyvavimo sistemoje (taip pat dėl dalyvio operacijų sustabdymo ir (ar) bankroto), pasirinko Lietuvos Respublikos arba kitos valstybės narės teisę. Lietuvos Respublikos teisę sistemos dalyviai gali pasirinkti tik tuo atveju, kai bent vieno sistemos dalyvio buveinė yra Lietuvos Respublikoje. Sąveikaujančių sistemų susitarimas nėra sistema.

24. **Sistemos dalyvis** – įstaiga, atsiskaitymų tarpininkas, tarpuskaitys namai, sistemos operatorius arba pagrindinės sutarties šalies, kuriai suteiktas leidimas pagal Reglamento (ES) Nr. 648/2012 17 straipsnį, tarpuskaitys narys. Sistemos taisyklės gali numatyti, kad tas pats dalyvis atlieka pagrindinės sutarties šalies, atsiskaitymų tarpininko, tarpuskaitys namų ir sistemos operatoriaus arba kelių minėtų asmenų funkcijas. Sistemos dalyviu gali būti laikomas ir netiesioginis jos dalyvis, jeigu tokį dalyvavimą nustato sistemos taisyklės, atsižvelgiant į to dalyvio keliamą sistemine riziką. Tai, kad netiesioginis sistemos dalyvis laikomas sistemos dalyviu, neriboja to dalyvio, per kurį netiesioginis sistemos dalyvis perduoda pervedimo arba mokėjimo nurodymus į sistemą, atsakomybės.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-764](#), 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-23, i. k. 2021-26893

25. **Sistemos operatorius** – vienas ar keli juridiniai asmenys, atsakingi už sistemos veiklą. Sistemos operatorius gali veikti ir kaip atsiskaitymų tarpininkas, pagrindinė sutarties šalis arba tarpuskaitys namai.

26. **Tarpuskaitys namai** – juridinis asmuo, atsakingas už įstaigų, pagrindinės sutarties šalies ir (ar) atsiskaitymų tarpininko vertybinių popierių ir pinigų grynųjų likučių apskaičiavimą.

27. **Valstybė narė** – Europos Sąjungos valstybė narė arba Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybė.

28. **Vertybiniai popieriai** – finansinės priemonės, nurodytos Finansinių priemonių rinkų įstatyme.

29. **Vertybinių popierių atsiskaitymo sistema** – trijų arba daugiau sistemos dalyvių, neskaitant sistemos operatoriaus, atsiskaitymų tarpininko, pagrindinės sutarties šalies,

tarpuskaityto namų arba netiesioginio sistemos dalyvio, susitarimu veikianti sistema, tvarkoma pagal bendras taisykles ir standartizuotą procedūrą tarpuskaitytai (nesvarbu, ar vykdoma per pagrindinę sutarties šalį, ar ne) arba vertybinių popierių pervedimo nurodymams tarp sistemos dalyvių vykdyti.

3 straipsnis. Įstatymo taikymo sritis

1. Šio įstatymo nuostatos taikomos:

1) sistemai, kurios dalyviai teisėms ir įsipareigojimams, atsirandantiems dėl dalyvavimo sistemoje, pasirinko Lietuvos Respublikos teisę ir kurios operatorius yra Lietuvos bankas arba kuri įregistruota šio įstatymo 5 straipsnyje nustatyta tvarka, tokios sistemos dalyviams, įkaitui, kuris skirtas dalyvių teisėms ir įsipareigojimams, galintiems atsirasti dėl naudojimosi sistema, užtikrinti, ir įkaitui, kuris pateiktas Lietuvos bankui, kitų valstybių narių centriniams bankams ir Europos centriniam bankui kaip prievolės pagal jų atliekamas operacijas įvykdymo užtikrinimas;

2) Lietuvos Respublikoje registruotiems dalyviams, dalyvaujantiems sistemoje, kurios dalyvių teisėms ir įsipareigojimams, atsirandantiems dėl dalyvavimo sistemoje, taikoma kitos valstybės narės teisė.

2. Sistemoms, kurių operatorius yra Lietuvos bankas, šio įstatymo 5 ir 6 straipsniai netaikomi.

ANTRASIS SKIRSNIS

MOKĖJIMO IR VERTYBINIŲ POPIERIŲ ATSISKAITYMO SISTEMOS

4 straipsnis. Reikalavimai sistemoms

1. Kiekviena sistema privalo turėti sistemos operatorių, atsakingą už saugų ir veiksmingą sistemos veikimą.

2. Sistemos operatoriumi gali būti tik Lietuvos bankas, Centrinis vertybinių popierių depozitoriumas, Lietuvos Respublikos arba kitos valstybės narės finansų įstaiga ar tokios įstaigos dukterinė įmonė arba sistemos, kurios dalyvių teisėms ir įsipareigojimams, atsirandantiems dėl dalyvavimo sistemoje, taikoma kitos valstybės narės teisė, operatorius.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-466](#), 2017-06-20, paskelbta TAR 2017-06-27, i. k. 2017-10827

3. Sistemą privalo reglamentuoti jos veikimo tvarką apibrėžiantis teisės aktas (sistemos taisyklės), kuriame būtų nustatyta:

1) sistemos dalyvių priėmimo ir pašalinimo tvarka;

2) sistemos dalyvių teisės ir įsipareigojimai, atsirandantys dėl dalyvavimo sistemoje;

3) pervedimo nurodymo arba mokėjimo nurodymo įtraukimo į sistemą momentas. Kiekvienos iš sąveikaujančių sistemų taisyklėse pervedimo nurodymo arba mokėjimo nurodymo įtraukimo į sistemą momentas turi būti nustatytas taip, kad kiek įmanoma būtų užtikrinta, kad sąveikaujančių sistemų taisyklių nuostatos dėl įtraukimo į sistemą momento būtų suderintos;

4) momentas, nuo kurio įtrauktas į sistemą pervedimo nurodymas arba mokėjimo nurodymas negali būti atšauktas sistemos dalyvio ar trečiojo asmens (neatšaukiamumo momentas). Kiekvienos iš sąveikaujančių sistemų taisyklėse pervedimo nurodymo arba mokėjimo nurodymo neatšaukiamumo momentas turi būti nustatytas taip, kad kiek įmanoma būtų užtikrinta, kad sąveikaujančių sistemų taisyklių nuostatos dėl neatšaukiamumo momento būtų suderintos;

5) pervedimo nurodymų arba mokėjimo nurodymų vykdymo tvarka;

6) kredito, likvidumo ir operacinės rizikos valdymo priemonės;

7) veiklos tęstinumo priemonės.

5 straipsnis. Sistemų registravimas

1. Sistemos, kurių dalyviai teisėms ir įsipareigojimams, atsirandantiems dėl dalyvavimo sistemoje, pasirinko Lietuvos Respublikos teisę, išskyrus sistemas, kurių operatorius yra

Lietuvos bankas, prieš pradėdamas veikti privalo būti registruotas Lietuvos banke.

2. Sistema gali būti įregistruota, jeigu sistemos operatorius raštu kreipiasi į Lietuvos banką ir jam pateikia:

1) dokumentus, įrodančius, kad jis yra vienas iš šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodytų subjektų, jeigu jie registruoti ne Lietuvos Respublikoje;

2) sistemos taisyklės;

3) sistemos dalyvių sudarytų sutarčių, susijusių su dalyvavimu sistemoje, kopijas arba sutarčių standartines sąlygas, taip pat sistemos operatoriaus sutarčių su pagrindine sutarties šalimi, atsiskaitymų tarpininku arba tarpuskaitys namais kopijas;

4) sistemos dalyvių sąrašą, kuriame nurodomas kiekvieno dalyvio pavadinimas, jo buveinė ir licencijos, jeigu ji būtina sistemos dalyvio veiklai, rekvizitai.

3. Lietuvos bankas, gavęs šio straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus, per 3 mėnesius juos išnagrinėja ir raštu praneša sistemos operatoriumi apie priimtą sprendimą. Lietuvos bankas turi teisę reikalauti, kad sistemos operatorius pateiktų papildomą informaciją, būtiną sistemos rizikai nustatyti, taip pat paaiškintų arba pataisytų pateiktus duomenis. Lietuvos bankas turi teisę atsisakyti įregistruoti sistemą, jeigu:

1) sistemos operatorius atsisako pateikti šio straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus;

2) sistemos taisyklės prieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktams;

3) iš šio straipsnio 2 dalyje pateiktų dokumentų galima spręsti, kad nebus užtikrinamas saugus ir veiksmingas sistemos veikimas.

4. Lietuvos bankas turi teisę panaikinti sistemos registravimą, jeigu:

1) sistemos operatorius nepranešė Lietuvos bankui apie savo duomenų, sistemos dalyvių arba jų duomenų pasikeitimus, kaip nustatyta šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje, ir apie sistemos taisyklių, sistemos dalyvių sudarytų sutarčių, susijusių su dalyvavimu sistemoje, arba sutarčių standartinių sąlygų pakeitimus, kaip nustatyta šio įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje;

2) iš sistemos operatoriaus pateiktos arba Lietuvos banko turimos informacijos galima spręsti, kad nebeužtikrinamas saugus ir veiksmingas sistemos veikimas.

5. Lietuvos banko sprendimas atsisakyti įregistruoti sistemą arba panaikinti jos registravimą turi būti motyvuotas. Sistemos operatorius, ištaisęs nurodytus trūkumus, gali pateikti dokumentus registruoti sistemą iš naujo. Iš naujo pateikti dokumentai nagrinėjami bendra tvarka. Sprendimas atsisakyti įregistruoti sistemą ar panaikinti jos registravimą gali būti apskųstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

6. Sistemos įregistravimas neterminuotas. Lietuvos bankas įtraukia sistemas į oficialų įregistruotų sistemų sąrašą.

7. Lietuvos bankas Lietuvos banko interneto svetainėje skelbia sistemų, įregistruotų Lietuvos banke, operatorių, dalyvių ir sistemų, kurių operatorius yra pats Lietuvos bankas, dalyvių (asmens pavadinimas, buveinė) sąrašus ir jų pasikeitimus.

8. Kiekvieno suinteresuoto asmens prašymu įstaigos privalo pranešti apie sistemas, kuriose jos dalyvauja, ir pateikti informaciją apie tokių sistemų taisykles.

6 straipsnis. Periodinis informacijos atskleidimas

1. Sistemos operatorius ne vėliau kaip per 3 darbo dienas privalo raštu pranešti Lietuvos bankui apie sistemos dalyvių arba jų duomenų, nurodytų šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 4 punkte, taip pat paties sistemos operatoriaus duomenų pasikeitimus.

2. Sistemos operatorius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas privalo raštu pranešti Lietuvos bankui apie atliktus sistemos taisyklių, sistemos dalyvių sudarytų sutarčių, susijusių su dalyvavimu sistemoje, arba sutarčių standartinių sąlygų pakeitimus.

3. Sistemos operatorius per 3 darbo dienas po sprendimo nutraukti sistemos veiklą priėmimo turi pranešti apie tai Lietuvos bankui.

4. Sistemos operatorius privalo pateikti Lietuvos bankui kitą jo prašomą informaciją, susijusią su sistema ar jos veikla.

TREČIASIS SKIRSNIS

OPERACIJŲ SUSTABDYMO IR BANKROTO PROCESO PADARINIŲ APRIBOJIMAS

7 straipsnis. Įskaitymas

1. Pervedimo nurodymai, mokėjimo nurodymai ir jų įskaitymas yra galiojantys ir net sustabdžius operacijas arba pradėjus sistemos dalyvio bankroto procesą negali būti ginčijami trečiųjų asmenų, jeigu pervedimo nurodymai ir (ar) mokėjimo nurodymai buvo įtraukti į sistemą iki sistemos dalyvio operacijų sustabdymo ir (ar) jo bankroto proceso pradžios. Ši nuostata taikoma ir tuo atveju, kai sąveikaujančios sistemos dalyvio arba sąveikaujančios sistemos operatoriaus, kuris nėra sistemos dalyvis, operacijos yra sustabdytos arba pradėtos bankroto procesas. Jeigu sąveikaujančių sistemų taisyklėse aiškiai nenustatytos kitos nuostatos, sistemos taisyklių nuostatoms, reglamentuojančioms pervedimo nurodymų ir mokėjimo nurodymų įtraukimo į sistemą momentą, neturi įtakos jokios kitų sąveikaujančių sistemų taisyklės.

2. Operacijų sustabdymo ir (ar) bankroto proceso pradžios darbo dieną su sistema arba sąveikaujančia sistema susijusiems įsipareigojimams, atsiradusiems iki sistemos dalyvio arba sąveikaujančios sistemos operatoriaus, kuris nėra sistemos dalyvis, operacijų sustabdymo ir (ar) bankroto proceso pradžios, įvykdyti panaudojamos to dalyvio atsiskaitymų sąskaitoje esančios lėšos ir (ar) vertybiniai popieriai. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.923 straipsnio 2 dalyje nurodytas eiliškumas, kai sąskaitoje nepakanka lėšų visiems pareikštiems reikalavimams patenkinti, taikomas tik po to, kai įvykdomi dalyvio su sistema arba sąveikaujančia sistema susiję įsipareigojimai.

3. Sistemos operatorius, atsiskaitymų tarpininkas, pagrindinė sandorio šalis arba tarpuskaitys namai, sužinoję apie tai, kad sustabdomos sistemos dalyvio operacijos ir (ar) pradedamas jo bankroto procesas, turi imtis visų įmanomų priemonių, kad to dalyvio pateikiami sistemai pervedimo nurodymai ir (ar) mokėjimo nurodymai nebūtų įtraukiami į sistemą.

4. Jeigu pervedimo nurodymai ir (ar) mokėjimo nurodymai buvo įtraukti į sistemą sustabdžius operacijas ir (ar) pradėjus bankroto procesą ir šie nurodymai įvykdomi operacijų sustabdymo ir (ar) bankroto proceso pradžios darbo dieną, jie yra galiojantys ir negali būti ginčijami trečiųjų asmenų tik tuo atveju, jeigu sistemos operatorius gali įrodyti, kad iki to laiko, kai tokių pervedimo nurodymų ir (ar) mokėjimo nurodymų jau nebuvo galima atšaukti, jis nežinojo ir neturėjo žinoti apie operacijų sustabdymo ir (ar) bankroto proceso pradžią.

5. Sandorio, sudaryto iki operacijų sustabdymo ir (ar) bankroto proceso pradžios, pripažinimas negaliojančiu pagal Lietuvos Respublikos arba sistemos dalyvio, sąveikaujančios sistemos dalyvio ar sąveikaujančios sistemos operatoriaus, kuris nėra sistemos dalyvis, bankrotą reglamentuojančius įstatymus ar kitais pagrindais nepanaikina pervedimo nurodymų, mokėjimo nurodymų bei jų įskaitymo ir gali turėti įtakos tik mokėtojo ir gavėjo tarpusavio teisėms ir įsipareigojimams, bet ne sistemai.

6. Sistemos dalyvis ar tretieji asmenys negali atšaukti pervedimo nurodymo ir (ar) mokėjimo nurodymo nuo sistemos taisyklėse nustatyto momento. Jeigu sąveikaujančių sistemų taisyklėse aiškiai nenustatytos kitos nuostatos, sistemos taisyklių nuostatoms, reglamentuojančioms pervedimo nurodymų ar mokėjimo nurodymų neatšaukiamumo momentą, neturi įtakos jokios kitų sąveikaujančių sistemų taisyklės.

8 straipsnis. Dalyvio bankrotas arba operacijų sustabdymas

1. Jeigu teismas pradėjo Lietuvos Respublikoje registruoto sistemos dalyvio bankroto procesą, apie tai jis nedelsdamas privalo pranešti Lietuvos bankui. Sprendime dėl bankroto bylos iškėlimo turi būti nurodyta sprendimo priėmimo data ir valanda.

2. Pareigą informuoti Lietuvos banką, kaip nurodyta šio straipsnio 1 dalyje, taip pat turi teismas arba kita institucija, priėmusi sprendimą dėl Lietuvos Respublikoje registruoto sistemos dalyvio operacijų sustabdymo.

3. Lietuvos bankas, gavęs šio straipsnio 1 ar 2 dalyje nurodytą pranešimą, nedelsdamas privalo pranešti:

1) tos sistemos, kurios dalyviai teisėms ir įsipareigojimams, atsirandantiems dėl dalyvavimo sistemoje, pasirinko Lietuvos Respublikos teisę, operatoriui;

2) kitų valstybių narių atsakingoms institucijoms;

3) Europos sisteminės rizikos valdybai ir

4) Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijai.

4. Lietuvos bankas, gavęs pranešimą iš kitos valstybės narės atsakingos institucijos apie sistemos, kurios dalyvių teisėms ir įsipareigojimams, atsirandantiems dėl dalyvavimo sistemoje, taikoma Lietuvos Respublikos teisė, dalyvio operacijų sustabdymą arba pradėtą jo bankroto procesą, nedelsdamas privalo pranešti tos sistemos operatoriui.

5. Operacijų sustabdymas ir (ar) bankroto procesas neturi įtakos sistemos dalyvio teisių ir įsipareigojimų, atsiradusių dėl jo dalyvavimo sistemoje iki operacijų sustabdymo ir (ar) bankroto proceso pradžios, vykdymui. Operacijų sustabdymas ir (ar) bankroto procesas taip pat neturi įtakos sąveikaujančios sistemos dalyvio arba sąveikaujančios sistemos operatoriaus, kuris nėra sistemos dalyvis, teisių ir įsipareigojimų vykdymui.

6. Jeigu Lietuvos Respublikoje registruotam sistemos dalyviui, dalyvaujančiam sistemoje, kurios dalyvių teisėms ir įsipareigojimams, atsirandantiems dėl dalyvavimo sistemoje, taikoma kitos valstybės narės teisė, sustabdytos operacijos ir (ar) pradėtas bankroto procesas, jo teisėms ir įsipareigojimams, atsiradusiems dėl dalyvavimo toje sistemoje, taikoma tos kitos valstybės narės teisė.

7. Jeigu yra pradėtas sistemos dalyvio, dalyvaujančio sistemoje, kurios dalyviai teisėms ir įsipareigojimams, atsirandantiems dėl dalyvavimo sistemoje, pasirinko Lietuvos Respublikos teisę, bankroto procesas ir (ar) sustabdytos tokio dalyvio operacijos, teisėms ir įsipareigojimams, atsiradusiems dėl jo dalyvavimo sistemoje, taikoma Lietuvos Respublikos teisė.

9 straipsnis. Teisės į įkaitą

1. Jeigu sistemos dalyvis, sąveikaujančios sistemos dalyvis, sąveikaujančios sistemos operatorius, kuris nėra sistemos dalyvis, arba Lietuvos banko, kitų valstybių narių centrinių bankų ir Europos centrinio banko sandorio šalis, arba trečioji šalis, kuri pateikė įkaitą, laiku neįvykdo įkaitu užtikrintos prievolės, kitas sistemos dalyvis, sąveikaujančios sistemos dalyvis, sąveikaujančios sistemos operatorius, kuris nėra sistemos dalyvis, arba minėti bankai turi teisę perimti įkaitą ir jį realizuoti teisės aktų nustatyta tvarka. Ši teisė taikoma neatsižvelgiant į sistemos dalyvio, sąveikaujančios sistemos dalyvio, sąveikaujančios sistemos operatoriaus, kuris nėra sistemos dalyvis, arba Lietuvos banko, kitų valstybių narių centrinių bankų ir Europos centrinio banko sandorio šalies, arba trečiosios šalies, kuri pateikė įkaitą, operacijų sustabdymą ir (ar) pradėtą bankroto procesą. Patenkinus įkaitu apsaugotus reikalavimus, likusi suma išmokama įkaito davėjui.

2. Jeigu vienas sistemos operatorius kitam sistemos operatoriui pateikia įkaitą, susijusį su sąveikaujančia sistema, įkaitą pateikiančio sistemos operatoriaus teisėms į tą įkaitą neturi įtakos dėl įkaitą gavusio sistemos operatoriaus pradėtas bankroto procesas.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XII-1479](#), 2014-12-18, paskelbta TAR 2014-12-31, i. k. 2014-21140

3. Jeigu sistemos dalyviams, sistemos operatoriams arba Lietuvos bankui, kitų valstybių narių centriniams bankams arba Europos centriniam bankui kaip įkaitas pateikiami vertybiniai popieriai (įskaitant teises į vertybinius popierius) ir šių asmenų arba asmenų, veikiančių jų vardu, teisės į šiuos vertybinius popierius įstatymų nustatyta tvarka yra įregistruotos registre, atitinkamoje sąskaitoje arba centralizuotoje saugojimo sistemoje, esančioje kitoje, negu Lietuvos Respublika, valstybėje narėje, tai šių asmenų, kaip įkaito turėtojų, teisės į šiuos vertybinius popierius nustato tos valstybės narės teisė.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-1479](#), 2014-12-18, paskelbta TAR 2014-12-31, i. k. 2014-21140

4. Jeigu sistemos dalyviams, sistemos operatoriams arba Lietuvos bankui, kitų valstybių

narių centriniams bankams arba Europos centriniam bankui kaip įkaitas pateikiami vertybiniai popieriai (įskaitant teises į vertybinius popierius) ir šių asmenų arba asmenų, veikiančių jų vardu, teisės į šiuos vertybinius popierius įstatymų nustatyta tvarka yra įregistruotos registre, atitinkamoje sąskaitoje arba centralizuotoje saugojimo sistemoje, esančioje Lietuvos Respublikoje, tai šių asmenų, kaip įkaito turėtojų, teises į šiuos vertybinius popierius nustato Lietuvos Respublikos teisė.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-1479](#), 2014-12-18, paskelbta TAR 2014-12-31, i. k. 2014-21140

KETVIRTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

10 straipsnis. Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos informavimas ir bendradarbiavimas 1. Lietuvos bankas privalo teikti Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijai informaciją apie sistemas ir jų operatorius, šio įstatymo nustatyta tvarka įregistruotus Lietuvos banke, ir sistemas, kurių operatorius yra pats Lietuvos bankas, taip pat nurodyti, kad jis yra šiame įstatyme nurodyta atsakinga institucija Lietuvoje.

Pakeistas straipsnio pavadinimas:

Nr. [XI-1428](#), 2011-06-07, *Žin.*, 2011, Nr. 74-3539 (2011-06-18), i. k. 1111010ISTA0XI-1428

1. Lietuvos bankas privalo teikti Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijai informaciją apie sistemas ir jų operatorius, šio įstatymo nustatyta tvarka įregistruotus Lietuvos banke, ir sistemas, kurių operatorius yra pats Lietuvos bankas, taip pat nurodyti, kad jis yra šiame įstatyme nurodyta atsakinga institucija Lietuvoje.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-1428](#), 2011-06-07, *Žin.*, 2011, Nr. 74-3539 (2011-06-18), i. k. 1111010ISTA0XI-1428

2. Šio įstatymo tikslais Lietuvos bankas bendradarbiauja su Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija pagal Reglamentą (ES) 1095/2010.

3. Lietuvos bankas pagal Reglamento (ES) 1095/2010 35 straipsnį nedelsdamas suteikia Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijai visą informaciją, būtiną jos užduotims vykdyti.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ROLANDAS PAKSAS

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 1998 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/26/EB dėl atsiskaitymų baigtinumo mokėjimų ir vertybinių popierių atsiskaitymų sistemose su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/879.

Priedo pakeitimai:

Nr. [XII-1479](#), 2014-12-18, paskelbta TAR 2014-12-31, i. k. 2014-21140

Nr. [XIV-764](#), 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-23, i. k. 2021-26893

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2128](#), 2004-04-15, Žin., 2004, Nr. 61-2184 (2004-04-27), i. k. 1041010ISTA0IX-2128

Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatymo 2 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-563](#), 2006-04-20, Žin., 2006, Nr. 50-1798 (2006-05-06), i. k. 1061010ISTA000X-563

Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatymo 2, 3, 5, 7, 8 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1581](#), 2008-06-05, Žin., 2008, Nr. 71-2707 (2008-06-21), i. k. 1081010ISTA00X-1581

Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-1428](#), 2011-06-07, Žin., 2011, Nr. 74-3539 (2011-06-18), i. k. 1111010ISTA0XI-1428

Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatymo pakeitimo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-1479](#), 2014-12-18, paskelbta TAR 2014-12-31, i. k. 2014-21140

Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatymo Nr. IX-1597 9 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-466](#), 2017-06-20, paskelbta TAR 2017-06-27, i. k. 2017-10827

Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatymo Nr. IX-1597 4 straipsnio pakeitimo įstatymas

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIV-764](#), 2021-12-14, paskelbta TAR 2021-12-23, i. k. 2021-26893

Lietuvos Respublikos atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatymo Nr. XI-1428 2 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymas